

The Project Gutenberg eBook of MaaIlman kannel, by Eino Leino

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: MaaIlman kannel

Editor: Eino Leino

Release date: February 27, 2016 [EBook #51316]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MAAILMAN KANNEL ***

E-text prepared by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

MAAILMAN KANNEL

Toim.

EINO LEINO

Vihtori Kosonen, Helsinki, 1908.

SISÄLLYS:

Horatius:

Postumukselle.

Licinukselle.

Chloë.

Vergiliuksen lähtiessä.

Goethe:

Prometheus.

Jumala ja bajaderi.

Vanitas! Vanitatum vanitas!

Harpunsoittaja 1-2.

Salliman virsi.

Henkien laulu vetten päällä.

Kalamies.
Thulen kuningas.
Sotalaulu.
Muhamedin laulu.
Ergo bibamus!
Ihmisyiden rajat.
Jumaluus.
Jumalattareni.

Schiller:

Sveitsin lauluja:
Kalastajapoika.
Paimen.
Alppi-ampuja.
Walter.
Hautavirsi.

Heine:

Pohjanmeri:
Kruunaus.
Iltahämärä.
Auringonlasku.
Yö rannikolla.
Tunnustus.
Yö kajutassa.
Merikummitus.
Rauha.
Sotaveikot.
Kuolema on kylmä yö.
Sinisin silmin kauan.

Musset:

Laulu.
Hyvästi.
Ninon.
Suru.

G. Brandes:

Vaeltava ritari.
Proteus.
Hautakammio.

Drachmann:

Tarina.
Syys-ilta.
Minä vihaan suuria totuuksia —

V. Krag:

Runous.
Heleä heila.

Anna Haava:

Kyllä tuikkivat tähdet.
Kunne kuljen?
Älä sa kysy!
Kun oisin kuollut.

Tavaststjerna:

Laureatus obstinatus.
Siipeen ammuttu.
Pyhä Antonius.

Sonetteja Dianalle:

Diana.

Tuonen virran tuolta puolen.

Kevätsade.

En tahdo —.

Lopputili.

Tenn-koski.

Ja jos joku aatos —.

Polyteknikkojen marssi.

Lybeck:

Kun tuli kuoli.

Pojilleni!

Väsyneitä puita.

Mörne:

Viha.

Runoilijat.

Minun vihani I-II.

Gripenberg.

Teodora.

Kaunehin maa.

Kauniille naisille.

Albert Edelfelt.

Lisäys:

Kauniit silmät.

Taide.

Syksy.

Legenda.

Suru.

HORATIUS

Postumukselle.

Voi, aika rientää, Postumus, Postumus, kuin siivin siirtyy vuodet, ei viivytä miel' hurskas
töitä kuolon kolkon, ryppyjä, vanhuutta uhkaavaista.

Vaikk' kolmin sadoin härkiä uhraisit
jokainen päivä, ystävä, ehdy ei
tuo virta suruinen, mi sulkee
Geryonin, Tityonkin kuulun.

Sen poikki kerran käyminen kaikkein on,
maan minkä lapsia liemmeekin, lienemme
kuninkahia tai kerjureita,
kaikille pursi on purjevalmis.

Varomme turhaan vaaroja taistelun,
pelkäämme merta Hadrian myrskyisää,
oi turhaan! Turhaan välttelemme
syksyllä terveyden syöjää tuulta.

Ei auta, kerran nähtävä kunkin on
tuo virta tumma, vierivä hiljalleen,
myös heimo herja Danaon lasten,
Sisyphus, tuomittu pitkään työhön.

On heitettävä maa, koti, vaimokin,
tuo mieluinen, ja puista sun tarhassas
sua, hetken lyhven herraa, seuraa
matkalle syypressi synkkä yksin.

Perijä tulee ansiokkaampi, juo satojen salpainen sulkevat viinit, käy sun pöytänsä niinkuin
pappi, kastaa kaulaa ja paasia permannonkin.

Licinukselle.

Parhain teet sa, oi Licinus, kun aina
kulje aavaa et etkä liioin pelkää
merta myrskyisää etkä liioin
rantoja seuraa.

Tuuli tutjuttaa väkevimmän honkaa
lakkalatvaa, suistuvat suuret tornit
ryskinällä, näin salamatin lyövät
huippuja vuorten.

Toivoo viisas mies pahan päivän tullen,
pelkää onnessaan elon oikkuisuutta.
Katso, talvet antavi kolkot, kylmät
Juppiter, hänpä

keväätkin. Ei ain ole ahdas, joskin
nyt on ahdas. Eipä Apollo itse
aina jouston jännitä, virittää myös
virren ja soittaa.

Näytä uljuutt' ain elon ahdingoissa,
mieltä miehen myös! Puhaltaissa tuulen
liian myötäisen, ole viisas, reivaa
paisuvat purjeet.

Chloë.

Kartat kaurihin laill', oi minua, Chloë, kauriin kulkevan laill' Libyan vuorilla; emää etsivi
rukka, metsää, myrskyjä pelkäillen.

Milloin, kas, kahahtaa lentävä lehti tuo,
milloin marjojen taas varsia vihreä
liikuttaa sisilisko;
polvet pettävät, rinta lyö.

Kaunis karkuri, oi! En ole tiikeri, en lie leijonakaan Libyan korvesta, jätä äitisi jäljet, kypsä
miestä jo seuraamaan!

Vergiliuksen lähtiessä.

Suojelkoon sua taivas, oi, suojelkoot Helenan veljyet, tähtöset! Teljetköön isä tuulien kaikki
muut, toki ei leyhkiä läntisen.

Kannat, oi alus, kallista!
Saata Vergilius Attikan rannalle,
saata ehjänä sankari,
että säilyisi, oi, puoli mun sielustain.

Rautatammi ja vaski lie
kolminkertahinen ympäri rinnan sen

ollut, ensin mi uskoa
aaltoin armoille voi haahtensa haurahan,

eikä peljännyt puuskia pohjoisen, idän ei inhoisan raivoa, tuon, mi hyökyjä Hadrian
hallitsee, pelännyt ei sadetähtiä.

Olla kuoleman-kylmä se
mahtoi mies, joka voi silmillä kuivilla
nähdä nuo merihirviöt,
kauhun kalliit myös, Acrocerauniat.

Turhaan maat sekä mantereet
luojat leikannehet lie meren kuohuilla,
koska kuitenkin irstahat
haahdet kaalamojen kiellettyjen yli ui.

Uljas kaikkea uhmaamaan,
heimo ihmisen käy herjahan, vääryyteen.
Uhmin Iapetuksen iaps
vilpillä viekkauden toi tulen kansoille.

Tuotu kun tuli linnastaan
taivaisest' oli näin, paisehet, kuumehet
oudot maan yli lankesi,
kuolo askeliaan kiiruhti ankara.

Nousi Daedalus ilmoille
sulkalentimin, joit' ei ole sallittu
ihmiselle; ja Herkuleen
voima murskaksi löi Tuonelan portitkin.

Missä määrä on ihmisen? Taivaankin pyhättöön pyrimme, tyhmyrit, sentään nurkuen,
nuoliaan koska sinkoelee suuttunut Juppiter.

GOETHE

Prometheus.

Peitä taivaasi, Zeus, pilvi-usmalla, koe kuin lapsi, hosuva nokkosia, voimaasi tammiin ja
vuorten huippuihin! Minun maani seisoo sentään, minun majani myös, jota tehnyt et, ja
minun lieteni, jonka lämpöä minulta kadehdit.

En tunne kurjempaa auringon alla kuin te, jumalat! Te elätte vaivoin uhri-anneista,
rukousten hengestä. Mut kuninkuutenne kuolisi, ellei ois lapsia, kerjureita, toivon houruja.

Kun olin lapsi, kun tiennyt en tietä, en määrää, niin käänsin silmäni erheen päin päivää,
niinkuin siellä oisi korva, kuuleva itkuni, sydän, kuin minun, ahdistettua armahtava.

Ken mua auttoi vastaan jättien julkeutta? Kuka mun esti kuolemasta, ken orjuudesta? Tätä
etkö kaikkea itse tehnyt, pyhä, hehkuva sydän? Ja etkö kiittänyt hyvänä, nuorna, petettynä,
pilvien nukkujaa?

Mun sua kunnioittaa? Miksi? Liensitkö vaivoja milloinkaan sa raskautetun? Pyyhitkö
kyynelet milloinkaan sa ahdistetun? Mua eikö mieheksi tehnyt kaikkivaltias aika ja ikuinen
kohtalo, herra minun ja sinun?

Mainitsitko, mun pitäisi elämää vihata, erämaahan paeta, kun eivät kaikki kukka-unelmat

kypsyneet? Tässä istun, teen ihmisiä kuvani mukaan, sukukuntaa, kaltaistani ilohon, itkuun, kärsimään, nauttimaan ja sua ylenkatsomaan, kuin minä!

Jumala ja bajaderi.

Intialainen legenda.

Mahadöh, maan herra, alas
astui kerran kuudennen,
tuta Tuomar' itse halas
ilot, huolet ihmisten.
Alentuu tääll' asumahan,
inehmo, kanss' inehmoin,
palkitakseen hyvän, pahan,
itse kaikki kokee noin.

Kun kulkunsa kaupungin kautta on tehnyt,
sen katsonut korkeat, alhaiset nähnyt,
hän illalla lähtee, eespäin käy.

Näkee portin luona neidon,
luona taloin viimeisten,
kadotetun, kauniin, keidon,
immen maali-ihoisen:
Terve, neitsyt! — Tyttö ehti
portahille: Tänne jää! —
Ken sa olet? — Lemmen lehti,
rakkauden on maja tää.

Hän liikkuu, jo symbalit soittohon suori,
hän läikkyy, hän väikkyy, on norja ja nuori,
kukan taittaa ja tarjoo vieraalleen.

Viekoitellen kynnykselle,
vilkkahasti sisään vie:
Lampun-kirkas maja kelle,
jos ei sulle, kohta lie.
Väsinytkö? Liennän sulta
vaivat, jalkas virkistän.
Mitä tahdot, saat sa multa,
levon, riemun, leikinnän.

Hän tuskat ne teeskellyt hoitavi. Hymyy
jumalainen, mi riemuiten huomaa: lymyy
sydän sykkivä turmeluksessakin.

Ja hän vaatii töitä orjan,
ilahtuvi tyttö vaan,
taide-eljet immen sorjan
muuttuu luonnoks uudestaan.
Katoo kullan päältä kuona,
kukka hellii hedelmään:
miss' on kuuliaisuus luona,
loitolla ei lempikään.

Mut hänt' yhä tutkien taivainen Hyvyys,
hän, jolle on tuttuja korkeus, syvyys,
nyt riemun ja tuskan ja kauheuden tuo.

Suukoin maaliposken peittää;
tyttö vaivat rakkauden
tuntee, säikkyy, empii, eittää,
ensi kerran itkien;
vaipuu jalon jalkain juureen,
vuoks ei palkan, hekkuman,
sulaa riutumukseen suureen,
rauquee syliin rakkahan.

Ja niin yli vuotehen, huolitun lempeen,
nyt huntunsa heittävi tumman ja hempeen
yön hetkien karkelo kaunoinen.

Myöhään uupuin kisailulta,
varhain nousten leikkimään,
näkee tyttö, ett' on kulta
kuollut hänen sylissään.
Huutaa, mainii armastansa,
eipä armas nousekaan;
kohta liekkihautahansa
ruumis kylmä kannetaan.

Hän kuulevi kuoleman laulut, jo valkee
lyö lieskaan, hän raivoo, hän rientävi, halkee
väkijoukko: Ken oot? Mihin tunkeudut?

Parkuen hän sydänhuolla
paarin luokse vaipuvi:
Mieheni ma tahdon. Kuolla
tahdon kanssa mieheni.
Katoaisko kaunis multa?
Hälle soin, min muuten myön.
Mun hän oli, oma, kulta,
ah, vain yhden, kauniin yön!

Papit laulaa: Me kannamme hautahan harmaat,
unen myöhäisen nukkujat, kannamme armaat
elon nuoret jo ennen kuin aavistavat.

Kuule pappeis opetusta:
Ollut eihän miehes tää.
Mitään sull' ei velvoitusta,
bajaderi hourupää!
Yksin varjo ruumiin tiestä
eroa ei kuollenkaan,
vainen vaimo seuraa miestä
hiljaisehen tuonelaan.

Torvi raikahda, soi pyhä vaitelo! Tulkaa,
jumalaiset, ja suitsuttaen tulisulkaa
pois päivien kaune hän kannelkaa!

Kuuluu kuorolaulu; syttö
sydämässä armoton,
käsin ojennetuin tyttö
syöksyy kuumaan kuolohon.
Jumal-sulho liekin kesken
nousee, kantaa päältä maan
tulisiivin tumman lesken
ilman kotiin korkeaan.

Ilo on katuvaisista tarhoissa taivaan.
Kuolemattomat astuvat kurjien vaivaan,
käsin leimuvin luoksensa nostavat nuo.

Vanitas! Vanitatum vanitas!

Nyt tyhjän pohjalla onneni on.

Hih hei!

Siks on minun olla niin huoleton.

Huh hei!

Kera maista, jos olet ystävä,
kera laula tässä piirissä,
tään viinin vierellä.

Panin onneni maailman mammonaan.

Hih hei!
Ei riemua, rauhaa milloinkaan.
Ah, ei!
Rahan kierivän kiinni ken saada vois?
Kun täältä sen ehkä jo saanut ois,
se tuolta oli jo pois.

Panin onneni naisten suosioon.
Hih hei!
Tulin siitä mä moneen turmioon.
Ah, voi!
Haki heilakka uuden sulhasen,
mua ikävystytti uskollinen,
paras tullut ei tarjollen.

Panin onneni pitkiin matkoihin.
Hih hei!
Isänmaani ihanan hylkäsin.
Ah, voi!
Ei ollut missään mukava,
eväs huonoa, huonoja vuoteita,
myös kieli outoa.

Panin onneni kunnian etsintään.
Hih hei!
Kas, toinenpa ehti jo enempään.
Ah, voi!
Kun kunnostausin, katsottiin
mua karsaasti, mua vainottiin,
tein kaikille väärin niin.

Panin onneni miesten taistohon.
Hih hei!
Me voitimme myös monen voittelon.
Huh hei!
Vihamiehiä miekkamme surmasi,
se ystäviä ylen hurmasi,
multa koipi katkesi.

Nyt onneni tyhjän on pohjalla.
Hih hei!
Siks omani on koko maailma.
Huh hei!
Pidot päättyy nyt, myös laulumme,
nyt tyhjiks juokaa maljanne,
niin vaatii virsi se.

Harpunsoittaja.

1.

Ah, muista pois ken poikkeaa, on kohta yksin hän; muut elää, muita rakastaa ja jättää
kärsijän. Niin! herja heittäkää! Ken oikein yksin jää, jää päälle maan, ei yksin olekaan.

Vait sulho kulkee kuunnellen Lie yksin tyttöni? Niin yöt ja päivät hiipien mua murhe
kiertävi, mua yksinäistä yö. Ah, kun mun kuolo lyö, kun lepään alla maan, kai yksin olla saan!

2.

Ken kyynelin ei milloinkaan leipäänsä syönyt, synkkään vaivaan yöt tuijottanut vuoteeltaan,
hän teit' ei tunne, vallat taivaan!

Te viette meidät elämään, sallitte syypääks tulla täällä, jätätte tuskaan jäytävään; syy
kaikki kostetaan maan päällä.

Salliman virsi.

Peljätköön jumalia ihmisten suku! He kantavat valtaa ikuisin käsin ja käyttävät sitä mielensä mukaan.

Hän peljätköön enin, kenen kerran he nostavat! Vuorilla, pilvissä tuolit on valmiit ja kultaiset pöydät.

Syntyvi riita: syöstähän vieraat, herjatut, häväistyt, kuiluihin synkkiin, ja vartovat turhaan, vankeina, tuloa tuomarin hurskaan.

Vaan ikijuhliin jumalat jäävät ympäri pöytäin. He vuorelta vuorelle kulkevat, huuruu rotkoista henki titaani-rintain tukahtuneitten kuin lemu uhrein tai kevyt pilvi.

Kääntävät silmän siunaavan jumalat pois koko heimoista: välttävät pojassa armaita kerran, vait puhuvaisia piirteitä taaton.

Soi salliman virsi: kuulevi kirottu kuilujen yössä, tuo harmaja, miettii heimoa, lastaan ja päätänsä puistaa.

Henkien laulu vetten päällä.

On ihmisen sielu veteen verrattava: se taivaalta tulee, se taivaalle nousee ja jälleen alas sen maahan täytyy alati vaihtuen.

Jos korkealta jyrkän teeltä säde kirkas virtaa, se vienona, kauniina pilven-utuna paadelle pirskaa, ja hellävaroin vastaan-otettuna, terhentä tehden kuiluun solisee.

Jos kalliot nousevat virtaa vastaan, se vaahdoten astuu askelittain syvyyteen.

Vuoteella vehreällä hiipii se niitty-laakson luo ja tyyneessä järven sen kasvoja kaitsevat tähdet kaikki.

Tuuli on aallon suloinen sulho; velloo pohjia myöten vaahtiset laineet.

Ihmisen sielu, kuink' olet kaltainen veen! Ihmisen kohtalo, kuink' olet kaltainen tuulen!

Kalamies.

Meri kuohui, vyöryi voimassaan, mies istui luona veen; hän tyynnä katsoo onkeaan, tily saakka sydämeen. Hän kuinka istuu, kuuntelee, niin syvyys sylkähtää, aalloista ilmi humisee veen vaimo vaahtipää.

Se laulaa näin, se lausuu noin: "Miks kansaa kiehdot mun sa ihmis-eljin, ongelmoin ylös kuolonhekkukuhun? Ah, tietäisit, kuink' autuas on kala kuilussaan, astuisit, parka, paadeltas terveyttä tuntemaan!"

"Meressä eikö päivä käy, kuu päily kuohupäin, taas kahta kauniimmalta näy laineita hengittäin? Sua eikö taivaan syvyys tuo, sinikuulas soilu veen, omat eikö kasvos kutsu nuo kalpeesen kasteiseen?"

Meri huokui, huuhtoi rannalla jo jalkaa onkijan; povi hällä paisui kaihosta kuin puoleen armahan. Soi sanat noin, soi laulu näin, hän kohtalonsa ties, veti vaimo luo, hän vaipui päin, ja oli mennyt mies.

Thulen kuningas.

Tuo kuningas Thulen harmaan oli hautaan uskollinen. Hän kädestä kuolevan armaan sai maljan kultaisen.

Se juhliassa tuotihin esiin,
hän kalliiks sen arvioi,
hänen silmänsä menivät vesiin
joka kerta kun siitä hän joi.

Ja kun tuli kuolema hälle,
luki kaupungit maansa hän,
muun kaiken soi perijälle,
ei maljaa elämän.

Hän linnassaan pidot laati
meren rannalla myrskyisen,
hän juhlahan vasallit vaati
alle kaarien korkeiden.

Nous kesken naurun ja naljan,
elon joi tulet viimeiseen,
pyhän heitti hehkujen maljan
veen valtavan syvyyteen.

Näki, kuinka se upposi, haipui, miten ahnas aalto sen vei. Hänen silmälautansa vaipui; sen
enempi juonut ei.

Sotalaulu.

Korkeat linnat, muurit ja pylväät, tyttöjen mielet, tyrskivät, ylväät tahtoisin voittaa! Kaunis
on palkka, rohkea työ.

Soi sotatorvi urhojen hurmaan, riemuun se kosii, kuoloon ja surmaan. Tää elämää on!
Myrskyn on hetki! Tyttöjen, linnain antaumishetki. Kaunis on palkka, rohkea työ! Urhojen
lähtöön rumpu jo lyö.

Muhamedin laulu.

Nähkää vuorilähde riemun-kirkas kuin tähtikatse; hyvät henget pilvein päällä ruokkivat
hänen nuoruuttaan lomassa pensasten, louhten.

Nuorna, raikkaana taivaasta tanssii se marmoripaadeile, jälleen riemuiten pilviä päin.
Kautta vuoripolkujen kirjokiviä ajelee se, ja tempaa mukaansa veljeslähteet varhain jo
johtaja-askelin.

Laaksossa kukat kasvavat hänen astunnastaan, ja hänen hengestään niitty elää.

Eivät estä häntä varjolaaksot, eivät kukat kaartavaiset häneltä polven, imartavaiset
lempisilmin; tasangolle hän tahtoo käärmeenä kiertäen.

Purot yhtyy ystävinä häneen heljät. Nyt hän astuu aavikolle hopeaisna, aava itse
kimmeltää, riemuavat hälle virrat, vuoripurot huutavat: "Veikko! Veikko! Ota meidät
matkallesi veljinä, myötä isäs vanhan luokse, Meren iankaikkisen, joka vartoo avosylin
lapsiansa turhaan ikävöiviään; sillä meitä erämaassa autiossa ahmaa hiekka ahnas; päivä
päämme päällä imee hurmehemme; kumpu meidät lammeks salpaa! Veli, ota veljet alangolta,
ota veljet vuoristosta myötä, isäs suuren luo!"

Uupumatta eespäin käy hän, jättää tulihuippu-tornit, marmoriset linnat, luomat
runsautensa, jällelleen.

Atlaana hän hartioillaan kantaa laivat sedripuiset, liput liehuu päänsä päällä, humisevat
ilman halki hänen kuulun kunniaa.

Näin hän kantaa kaikki veljet, kalliit hälle, armaat hälle, riemuraiuin taaton vanhan,
vartovaisen sydämeen.

Ergo bibamus!

Täss' seura on koolla, sen tarkoitus kait ylistettävä: *ergo bibamus!* Lasit kaikuvat vaan, sana suussa on vait, siks ystävät: *ergo bibamus!* Sana yks toki on, sana mainio tää, joka kaikkehen käy, joka kaikille jää, kemun keskeltä soi sana seppelepää, sana autuas: *ergo bibamus!*

Olin nähnyt ma ystävän armastetun, niin aattelin: *ergo bibamus!* Tuli luokseni hän, jopa jätti hän mun, oli lohdutus mulla: *bibamus!* Ja jos joku teillekin suutelon suo, ja jos joku poistuvi, ken tuli luo, niin siks kuni paremman tiedätte, tuo paras lohtu on: *ergo bibamus!*

Minut kohtalo teistä nyt kauaksi vie, siks ystävät: *ergo bibamus!* Kevyt kassani on, kevyt laukkuni lie, siks kaksinpa kerroin: *bibamus!* Ja vaikk' ikävyyksiä tulvisi ties, saa lainaksi ain ilomielinen mies, on liedolle ain joku lämpöinen lies, siks ystävät: *ergo bibamus!*

Mitä päivästä tästä ois lausuminen? Ma tuumisin: *ergo bibamus!* Erikoinen kun kerran on laatukin sen, siks ain eri kerrat: *bibamus!* Ulos uksesta, nähkää, se riemumme vie jo haihtuvi huntu, on taivohon tie, kuva kangastuu, jumalainen se lie, me laulamme: *ergo bibamus!*

Ihmisyyden rajat.

Kun ikivanha, pyhä taivaan taatto tyynellä kädellä piirtävistä pilvistä siunaavat salamat maan yli kylvää, ma suutelen viimeistä vaatteensa poimua, rinnassa hartaus ja lapsen pelko.

Näät ei kera taivaisten itseään mitata ihmisen tule. Jos hän nousee ja kiireellensä pilviä koskee, niin missään maahan ei kanta iske, hän on leikkikalua tuulten ja pilvein.

Seisoen lujin, luisevin nivelin kauniisti kaartuvalla, vankalla maalla, ei hän yllä ees tammen latvaan, niinipuun ei vertainen ole.

Mikä erottaa jumalat ihmisistä? Että heidän eellään monet aallot käyvät, ikuinen virta: meidät nostaa aalto ja ahmaa aalto ja me uppomme.

Pieni piiri elomme rajoittaa, ja monet sukukunnat liittyvät lujasti olemassa-olonsa köyteen katkeamattomaan.

Jumaluus,

Jalo olkoon ihminen, avulias ja hyvät Sillä se yksin erottaa meidät kaikista olennoista, jotka tunnemme.

Terve te oudot, korkeammat olennot, joita aavistamme! Kaltaisenne ihminen olkoon, esimerkki, että teihin uskoisimme.

Sillä luonto on tunteeton aurinko paistaa yli hyvän ja pahan, ja syypään polulla kuin syyttömän, loistavat kuu sekä tähdet.

Tuuli ja virrat, ukkonen ja rakeet humisevat tietään, ja ohitse rientäen tarttuvat toiseen niinkuin toiseen.

Niin kulkevi onni myös ihmisten kesken, pään päältä poian kutri-puhtaan vikapään miehen kaljulle kiireelle.

Ikuisten, vaskisten, suurten lakien mukaan meidän täytyy täyttää elomme piiri.

Vain ihminen yksin mahtaa mahdotonta: hän valikoi, erottaa, tutkii, tuomitsee; voi hetkelle antaa pitemmän ijän.

Hänen yksin on voima hyvää palkita, pahaa rangaista, parantaa, pelastaa, häilyvää, harhaista hyötyhyn sitoa.

Ja me kunnioitamme kuolemattomia kuin oisivat ihmisiä, tekisivät suuressa, mitä parhaat pienessä tekevät, tahtovat.

Jalo ihminen olkoon avulias ja hyvä! Tehköön hyötyä, oikeutta, olkoon esikuva olentojen aavistamaimme.

Jumalattareni.

Kelle kuolemattomista kiitos nyt korkein? Kiistelemättä saakoon sen taivahan outo tytär, tuo aina uusi, tuo ijäti liikkuva Taaton helmalaps, Fantasia.

Näät hälle Yli-isä salli kaikki oikut omansa, jotka muuten hän itse pitää, ja häntä huvittaa huppuna tuo.

Käyköön hän seppelpäänä, lilja kädessään, kukkaniituilla, kesälintujen käskijänä, ja juokoon kastetta kukkain janoon keveään mehiläishuulin.

Taikka hän juoskoon hajalla hapsin, silmä synkkänä tuulen tupia, tunturihuippuja, väri-
välkkyen niinkuin aamu ja ehtoo, alati vaihtuen kuin kuolevaiselle vaihtuvat katsehet kuun.

Kiittäkäämme kaikki Isää, vanhaa, ylhää, mi moisen kauniin, kuihtumattoman, kuolevaiselle antanut puolison on.

Näät meihin yksin tuon immen liitti hän taivas-sitein, ja käski häntä ilossa, murheessa uskollisna, pyhänä pysymään.

Kaikki muut sukukunnat kurjat lapsirikkaan, eloisan maan käyvät, kaitsevat tummin riemuin, himmein tuskin äärtä elämän hetkellisen, pakkotarpeen ikeen painamina.

Mutta meille hän antoi armainman, hemmotellun tyttärensä! Tuota lempikää kuin lemmittyä! vaimon arvo talossa antakaa!

Ja älköön vanha anoppiviisaus herkkä-henkeä haavoittako!

Myös tunnen hänen siskonsa, vanhemman, hiljaisen, ylevän ystävättäreni. Ah, että vasta elon valkeuden kanssa hän eroisi minusta, tuo jalo jaksaja, lohduttaja, Toivo!

SCHILLER

Sveitsin lauluja.

1.

Kalastajapoika.

Vesi uimahan vaativi, maininki päilyy,
poika rannalle nukkui, ruohikko häilyy,
hän helkkehen kuulee
kuin huilujen ois,
kuin enkelikuorot
maill' Edenin sois.

Hän herää, jo autuutta ahmaisee,
hänen rintaansa lainehet huuhtoelee.

Soi aalloista ääni:
mies nuor', ole mun!
Ma nukkujan noudan

jo nuorena sun.

2.

Paimen.

Kesä keikkuen läks,
jäi laitumet huoleen,
syys saa, kotipuoleen
jo paimenet käy.

Me vuorille lähdemme, jällehen näymme,
käen laulavan kanssa kun laaksoja käymme,
kun lähtehet läikkyy ja maa pukeuu,
runot raikuu ja tohisee toukohen kuu.

Kesä keikkuen läks,
jäi laitumet huoleen,
syys saa, kotipuoleen
jo paimenet käy.

3.

Alppi-ampuja.

Jyly vuorilla käy, epävarma on tie,
ei pelkää, ken alppi-ampuja lie,
hän uljaana astuu,
on ympäri jää,
kevät ei kuki, virpi
ei vihreäpää.

Hänen allansa on meri usmainen ain,
hälle maailma on rako pilvien vain,
hän ihmisten kaupungit
unhoittaa,
mikä luonnon on muoto
ja kukkiva maa.

Walter.

Myötä nuoli, jousi vuorta, korpea metsästäjä nousi aamunkoitossa.

Niinkuin ilmat ylhät
kotka hallitsee,
metsämiesi jylhät
vaarat vallitsee.

Nuolenkantamalta hänen kaikki on, saalis yltä, alta yhtä verraton.

Hautavirsi.

Pian saapuu kuolo ihmisen, ei pitkää anna aikaa armon, pois tempaa kesken päivien, pois syöksee kesken toimen, tarmon, liet valmis tai et, pakko sulla on tuomarisi eteen tulla.

HEINE

Pohjanmeri.

1.

Kruunaus.

Te laulut! Hyvät lauluni! Nyt nouskaa! Asestaikaa! Torvia soittakaa, kilvelle nostakaa tää nuori tyttö, sydämeni valtiatar, mun kuningattareni.

Terve! Nuori valtiatar! Otan auringolta tuon punakirkkahan kullan, teen otsalehden, painan sen päähäsi pyhään. Sinisilkistä liehuvan taivahan teltan, missä timantit yön säkenöivät, palan kalliin leikkaan, kruunausviittana käärin sen ympäri ylpeän olkapääsi. Sua palvelemaan panen sonetit kankea-pukuiset, kolmisoinnut korskat ja kohteliaat säe-kahdeksikot. Hovijuoksijas olkoot mieleni juohteet, hovinarrisi mieleni väikkyvät kuvat, ja airut, min kilvessä naurava kyynel, olkoon lauluni leikki. Mutta ma itse, valtiatar, eessäsi maahan vaivun ja kunnioittaen ojennan sulle samettipatjalla punaisella sen järki-vähän, min säälistä minulle jätti vielä sun valtasi edeltäjätär.

2.

Iltahämärä.

Yksin, ankeissa aatoksissa, meren rannalla valjulla istuin. Päivä painui, vesille hehkuvat juovat heitti, ja valkeat, laajat laineet, joita vuoksi ajoi, pauhaten, vaahdoten luo, liki vieri. Oli kohina outo, oli kuiskutus kumma, oli nauru ja mumina, huokaus ja humina, sen keskellä kehtolaulun viehkeä virsi; oli kuin oisin kuunnellut menneitä taruja, vanhoja, armaita, poikana kerran joita ma naapurinlapsilta opin, kun kesä-illoin kodin porraspaasilla vaivuimme vienohon kertoiluun, sydän sykkien pieni, silmä kärkkyen viisas; sill' aikaa kuin tytöt suuret ruusuisin poskin ikkunassa istuivat, kuuta paistattivat takaa tuoksuvan kukkaruukun.

3.

Auringonlasku.

Hehkuvan punainen päivä astuu
alas laajalle läikkyvään,
hopeanharmaasen valtameren;
ruusureunaiset ilmakuvat
kulkevat jälessä; vastapäätä
syyshämäräisistä pilvihunnuista
niinkuin kalman-kalpeat kasvot
nousee kuu,
ja sen jälessä, kuin valokipunat, kirpoo
tähdet usma-aavat.

Kerran kannella taivaan loistivat vihkiparina Kuu, jumalatar, ja Aurinko, jumala, ja heidän ympäri tähdet kuin pienet, syyttömät lapset kiersi.

Mut pahat kielet purskuttivat eripuraisuutta ja vihassa erosi korkea, loistava aviopari.

Nyt päivin, yksinäisessä loistossansa, auringon-jumala taivasta astuu, palveltu, laulettu paljon vuoks ihanuutensa maassa ihmisten ylpeiden, onnen-koventamien. Mutta öisin taivasta kulkee Kuutar, äiti raukka, orpojen tähtilastensa kera ja paistaa murheessa hiljaisessa, ja lempivät neidot ja laulajat vienot vihkivät hälle laulunsa, kyyneleensä.

Kuutar kulta, jolla on naisen mieli, lempivi yhäti kaunista puolisoansa. Kun ilta joutuu, se valjuna, vavisten kuuntelee utupilven takaa ja katsoo kaihoten eroavaista ja tahtoisi tuskassa huutaa: "Tule! Tule! Lapseni sua ikävöivät —" Mutta uhmainen auringon-jumala puolison nähden syttyy punaan, purppurahan vihan ja tuskan, rientää leppymättömänä laine-kylmään leskivuoteesensa.

*

Pahat kähyjen kielet saattoivat tuskaa ja turmiota iki-jumalten itsensä yli. ja jumala-raukat kannella taivaan kulkevat tietään ääretöntä, lohdutonta, kärsimys-täyttä, eivät kuolla voi, kera kuljettavat kurjuuttaan säde-kimmeltävää. Mut ihminen, minä, maan taimi, jolla on kuoleman onni, en valita enää.

4.

Yö rannikolla.

Tähdetön, kylmä on yö, meri haukottelee; ja vatsallaan meren päällä lepää muodoton, muikea pohjatuuli, ja hiljaa, ähkyvän matalin äänin kuin ukon-käriläs, jonka on hyvä mieli, hän loruilee, veen väelle hassutuksia haastaa, jättiläistaruja, hirtehisleikkiä, Turjan harmaita tutkelmoita, taas, kauas-kaikuen, nauraa ja ulvoo Eddan tuotteita, loihtulauluja, niin jylhän-jyrkkiä, taian-vankkoja, että veen valkeat lapset hyppivät, heiluvat, riemuitsevat ylimielen-hurmassa.

Mut hiekalla, kuohujen kastelemalla, rantaa laakaa pitkin vieras kulkee, min sydän on hurjempi kuin meri, tuuli. Kussa hän astuu, kipunat kirpoo ja raakut rauskaa; hän tiukasti kiintää viittansa harmaan ja halkoo nopsahan tuulista yötä, varmana oppaanaan valo pieni, mi kutsuen, lempeenä loistaa yksinäisestä kalastajamökistä.

Isä ja veikko merellä ovat; ypö-yöllisen yksin jäi majaan kalastajatyttö. Takan luona hän istuu, kuuntelee vesikattilan virttä ja tuleen räiskyvään risun heittää ja lieteen puhuu; punalieskavat liekit luovat tenhoisan, kauniin kajon yli kukkivan posken, yli hennon, valkean olkapään, mi orpona esiin pistää paidasta harmaasta, karkeasta; yli myös käden pienen, toimeliaan, alushametta kiinnittäväisen ympäri hienon lanteen.

Mutta äkkiä aukee ovi, käy sisään yöllinen vieras; lemmen-varmana silmänsä lepää tytössä hoikassa, valkeassa, mi väristen seisoo niinkuin säikkynyt lilja. Ja vieras viittansa maahan heittää ja nauraa ja puhuu:

"Näetkö, lapsi, ma sanani pidän, ma tulen, mun kanssani tulee aika vanha, jolloin jumalat astuivat ihmisten tyttärien luokse ja kaulaten ihmisten tyttäriä kera heidän siittivät ruhtinas-sukuja, valtikka-heimoja, urhoja, ihmeitä maan. Toki älä nyt kauemmin ällistele jumaluuttani, laps, sua pyydän vaan, tee-rommia keitä, on ulkona kylmä ja voi yön ilma myös meit' ikivaltoja pahoin pidellä: helposti saamme me nuhan jumalaisen, kuolemattoman yskän."

5.

Tunnustus.

Hämäräinen lankes ehtoo, hurjemmin kohisi meri, ma istuin rannalla, katsoin kisaa aaltojen valkeain. Mun rintani paisui niinkuin vuoksi ja kuin koti-ikävä mieleni täytti, sua kaipasin, kuva armas, mi ympärilläni liikut, mua kaikkialla mi huudat, kaikkialla, kaikkialla, pauhussa tuulen, kuohussa aallon ja huokauksiss' oman rinnan.

Ma kaislalla hennolla kirjoitin sanaan: "Agnes, ma rakastan sua!" Mut vyöryivät pahat aallot yli tunnustukseni vienon ja pyyhkivät pois sen.

Kaisla, sa hauras, hiekka, sa häilyvä, vierivä aalto, nyt enää usko en teitä, jo taivas tummuu, jo järkeni sammuu ja kourin vankoin korvesta Turjan ma hongan tempaan ja kastan sen tulikitaan Etnan ja leimuavalla näin jättien kynällä kirjoitan kannelle taivaan synkän: "Agnes, ma rakastan sua!"

Joka yö on loistava siellä ikiliekissä lempeni kirjoitus ja kaikki kasvavat polvet noita lukevat riemuiten taivahan sanoja: "Agnes, ma rakastan sua!"

6.

Yö kajutassa.

Merellä päärltyt ovat ja taivahalla tähdet, mutta sydän, oi sydän, on sulla lempes.

Ovat suuret meri ja taivas,
mut suurempi sydämeni,

ja kauniimmin kuin pääryt
ja tähdet lempeni loistaa.

Sa pieni, nuori tyttö, tule suureen sydämeeni; sydän, meri ja taivas hukkuu vain pelkästä rakkaudesta.

* * *

Siniselle taivahalle, missä kauniit tähdet kiiluu, tahtoisin ma huulet hurjat painaa, itkeä myrskyisästi.

Tähdet nuo ovat kullan silmät,
tuhatkerroin kimmeltävät,
tervehtävät herttaisesti
siniseltä taivahalta.

Kohden sinitaivaan kantta,
kullan silmiä vilkkuvia,
kädet kohotan ma hartaat
ja ma pyydän ja ma palvon:

"Silmät vienot, armon valot, suokaa mulle sielun autuus, sallikaa mun kuolla, saada teidät koko taivaan kanssa!"

* * *

Säkenöivät taivas-silmät kirpoo kultakipunoita halki yön, ja sydämeni laajentuu niin lemmen-laajaks.

Oi, te taivas-silmät siellä! Itkekää mun sydämeeni, että tähtikyynel-tulva täyttäis koko sydämeni.

* * *

Tuutimana aallon syvän sekä unelmitten omain lepään hiljaa kajutassa pimeällä vuotehella.

Läpi luukku-aukon näen
korkealta tähdet heljät,
silmät lemmityt ja armaat
armaan liioin-lempimäni.

Silmät lemmityt ja armaat
valvovat mun pääni päällä,
ja ne viitto ja ne vilkkuu
siniseltä taivahalta.

Siniselle taivahalle katson kauan autuaana, kunnes valkopilven huntu peittää multa silmät armaat.

* * *

Laivan seinään lautaisehen, missä pääni unelmoiva lepää, lyövät aallot, hurjat aallot; ne humisevat mun korvaani salaa: "Hullu mies! Lyhyt on käsivartesi, taivas on laaja, ovat tähdet korkeat naulatut kiinni kultaisin nauloin; on huokaus turha, on kaipaus tyhjä, paras oisi, jos nukkuisit."

* * *

Näin unta ahomaasta autiosta, min kattoi lumi laaka, hiljainen, ja alla hangen hiljaa, haudattuna ma nukuin tuonen kylmän, kolkon unta.

Mut alas puoleen hanki-haudan katsoi laelta taivaan tumman tähtisilmät, nuo silmät armaat, nyt niin voiton-varmat ja tyynen-kirkkaat, mutta lemmen-hellät.

7.

Merikummitus.

Laivan laitaa vasten lepäsin, katselin kauan veteen peilikirkkaasen unelmoivin silmin. Yhä syvemmä katsoin ja katsoin, siks kunnes pohjasta meren näin ensin kuin hämypilven; se

muodostui, värit sai, jo nousivat tornit ja kirkonkaaret ja vihdoin päivässä päilyvä kaupunki muinais-alankomainen ja ihmis-vilkas. Miehet mietteiset, musta-viitat, pitsikauluksin, kunniaketjuin, pitkin miekoin ja pitkin naamoin astuvat poikki kirjavan torin päin raatihuonetta porras-ylhää, jota kiviset keisarikuvat vahtivat valtikoin sekä miekoin.

Mut eessä pitkien huonerivein,
miss' akkunat ovat kuvastin-kirkkaat,
pyramiideiksi leikatut lehmuspuut,
käy sulku-suhisevat immet
hoikka-varret, kukka-kasvot
kainosti verhossa mustan myssyn
ja kumpuavan hiuskullan.
Sulhot kirjavat, puvussa Espanjan,
ohi teikkaavat,
päätä nyökkäävät.
Vanhemmat rouvat
ruskein, vanhanpartisin vaattein,
helminauhoin ja rukouskirjoin
kiiruhtavat
tuomiokirkkoon suureen,
minne kellojen kaiku
ja urkujen pauhaavain sävel kutsuu.
Minut itsenikin
valtaa kaiun kaukaisen väristys outo!
Alakuloisuus, syvä, ääretön kaipuu
rintaani hiipii,
rintaani tuskin tervehtyneeseen;
on kuin sydänhaavoja suuteleisivat
huulet hellät
auki jälleen;
punapisarat kuumat
vierivät vitkaan
tuonne syvyyden kaupunkiin,
yli vanhan talon,
vanhan, korkeapäättyisen talon,
niin surumielisen, ihmis-tyhjän;
akkunassa
vain impi istuu
pää vasten kättä
kuin lapsi orpo ja unhoitettu —
ma tunnen sun, orpo, hyljätty lapsi

Niin syvään, meren-syvään siis minulta peityit sa oikusta lapsellisesta; etkä enää päässyt ylös, vaan istuit vieraana vieraiden ihmisten luona vuossadat pitkät, sill' aikaa kuin minä, sielussa kammo, yli kaiken maan sua etsein, yhä, aina etsein, sa aina-lemmitty, kauan-kaivattu, vihdoin-löydetty! Löysin ma sun, näen, näen minä jälleen sun kasvojes sulon, nuo silmät viisaat ja uskolliset ja hymysi armaan; enkä ma milloinkaan sua heitä, alas astun ja luoksesi riennän, syli auki syöksyn sun, heleän, helmaas!

Mutta aikaan oikeahan jalkaani kapteeni tarttuu ja vetää mun laivanlaidalta pois ja huutaa suuttuen, naurain: "Tohtori, piru teitä riivaa!"

8.

Rauha.

Korkealla seisoi päivä, taivaan valkeat pilvet peitti, oli meri tyyni ja mieltien istuin ma perässä laivan haaveksien; ja puoli-unessa, puolivalveilla näin minä Herran, maan Vapahtajan. Vaatteessa valkean-aaltoavassa hän pilven-pitkänä kulki yli maan ja meren; kohos päänsä korkean taivahan kupuun, hän kätensä siunaten laski yli maan ja meren; rinnassa, sydämenään hän kantoi päivää, punaleimuavaa kesäpäivää; ja punainen, hehkuva aurinko-sydän se valoi armonsa säteet ja valonsa lempeän, armaan, loistaen, lämmittäen yli maan ja meren.

Kellojen kaiut juhlalliset niinkuin joutsenet kuljettivat ruusuköysin laivaa lainehilla; vetivät rantaan vehreähän, miss' ihmiset asuu, kohoo kaupunki torni-kaunis.

O, rauhan ihme! On kaupunki hiljaa, ei kuulu sen kumea pauhu, ei arkitointen kielevä, mielevä sorina; kaduilla puhtailla, kaikuvilla käyvät ihmiset valkea-vaatteet palmunlehviä kantain; ja kussa kaksi yhtyy, he katsovat poven pohjaan toistaan ja värähtävät vienosta, armaasta alttiudesta; he toistaan otsalle suutelevat ja katsovat ylös aurinko-sydämeen Herran, mi sovittaen alas säteilee punaista vertaan; ja kolmesti autuaina he lausuvat: "Kiitetty olkoon Jesus Kristus!"

* * *

Jos keksinyt oisit tuon unikuvan, kuoma kulta, mitä antaisit siitä! Sa, jonka on pää sekä jäsenet heikot, sa uskossa vahva, mi yksinkertaisuudessa palvelet kolminaisuutta pyhää, ja suutelet joka päivä korkean suosijattaresi mopsia, ristiä, kamaripiikaa; ja olet hurskastellen päässyt hovineuvoksen arvoon, sitten kanslianeuvoksen arvoon, vihdoin hurskaan kaupungin hallitukseen, missä hiekka ja usko kukkii ja pyhän Sprean nöyrä vesi sieluja pesee ja teetä pilaa — josp' oisit keksinyt tuon unikuvan, kuoma kulta!

Sa veisit sen kaupalle paikkaan korkeampaan, sun kasvosi pehmeät, pilkkiväiset sulaisivat autuaina aivan nöyrään hartauteen; ja korkea suosijattaresi ihastuneena, iionhurmassa rukoillen kanssasi polvistuisi; ja hänen silmänsä säteilevä sinulle lahjapalkkion lupais, sata Saksan taaleria käypää rahaa; sa kädet ristien sammaltaisit: "Kiitetty olkoon Jesus Kristus!"

Sotaveikot.

Päin Ranskaa urhoa kaks samoaa, oli kumpikin Venäjän vanki. Majapaikan kun Saksassa kerran he saa, alas painuu pää molemmanki.

Sanan kuulivat: Kuollut on Ranska, sen
jo hautoja kattaa hanki,
on voitettu armeija urhoollinen
ja keisari, keisari vanki!

He kauan yhdessä itkevät, kun
tuon murhesanomman saavat.
Yks lausuu: "Ah, taas sairastun,
taas vuotaa vanhat haavat."

Näin toinen: "Täss' on laulun pää,
ma tahdon kanssas kuolla,
mut vaimo, lapset multa jää,
ei heitä kenkään huolla.

"Mitä vaimostain, mitä lapsistain,
suru mulla on suuremmanki,
palan kerjätköön, kuka köyhä vain,
mut keisari, keisari vanki!

"Tää pyyntö täytä kumppanin:
jos nyt mun murtaa vaiva,
vie Ranskahan ruumis kuitenkin,
se Ranskan multaan kaiva!

"Lyö rintaan risti kunnian
ja punanauha myötä,
piilukko paina kourahan
ja vyölle miekka vyötä!

"Näin valmiina varron ja kuuntelen kuin
sotarinnassa äänetön vahti,
kunis tykkien soi jyly rautaisin suin,
käy ilmassa ratsujen tahti.

"Yli hautojen keisari ratsastaa, tuhat säilää säihkyä ja soittaa. Ma haudasta nousen ja taistelen, haa, taas keisari, keisari voittaa."

Kuolema on kylmä yö.

Kuolema on kylmä yö, elämä on kuuma päivä. Jo hämärtää, uni joutuu, minut päivä on uuvuttanut.

Yli vuoteeni nousee nuori puu, satakieli laulaa siinä; se laulaa lempeä pelkkää, ma kuulen sen unissanikin.

Sinisin silmin kauan —

Sinisin silmin kauan mua katsot, armas oi; mun mieleni haavehin haipuu, ma etten haastaa voi.

Siniset silmäs muistan yöt päivät, yksinäin; sini-aavain aatosten myrsky ei pois mene mielestäin.

MUSSET

Laulu.

Kun keimaileva Toivo ohi kulkien käännähtää ja kyynärpäällään tyrkkää, käy eespäin ja hymyää;

mies mieltänsä silloin seuraa.
Kevyt tuulessa pääskyn tie,
mut painavampi on pääsky
kuin mies, jota vietti vie.

Ah, tenhotar haihtuva, tietäs omin käyнетkö askelin? Miks vanha Kohtalo saanut niin nuoren on lemmikin?

Hyvästi.

Hyvästi! En elämässäni, luulen,
sua kohtaa. Jumalan kulkevan kuulen,
hän pois sinut kutsuu, hän unhotti minut;
sua lemmin ma ensin, kun kadotan sinut.

Ei itkuja turhia: taakkani kannan.
Ma vastaisuudelle arvon annan.
Jo tulkohon huntu, mi huolii sun lymyyn!
Kun lähdet sa pois, vedän huuleni hymyyn.

Niin toivoa täynnä sa matkalle halaat,
niin ylpeyttä täynnä sa matkalta palaat,
mut jälkeesi jää moni suruun ja huoleen,
et enää sa heidän katsone puoleen.

Hyvästi! Käyt unen kaunihiin iloon
ja vaarallisen hovin hulluhun kiloon.

Sun tiellesi tähti on noussut, se vielä
on kauan sun tuikkiva elosi tiellä.

Mut kenties kerran sa huomaat hinnan,
mitä maksaa ymmärrys rakkahan rinnan,
mikä aarre on löytää ystävä ylin,
mikä kärsimys kadottaa kallehin syli.

Minon.

Jos sanoisin sentään, että ma rakastan sua, mitä vastaisit, sinisilmä, ruskeatukka? Sa tiedät, rakkaus kiusaa rangaistua, jos tuskani tuntisit, sinä säälisit mua; tai kenties rankaiseis mua ruskea kukka.

Jos sanoisin sentään, että kuuta jo kuusi
ma vaieten vaivaa toivojen hullujen siedän!
Ninon, olet viisas, ja huoleton, punainen suusi
on ennalta vastannut moneen jo arvailuusi;
kenties sinä virkkaisit vain tään: "Minä tiedän."

Jos sanoisin, ett' olen suloisen hulluuden vanki,
olen orjasi iki ja varjona seuraan ma sua!
Pien' epäilyn piirre ja murheen murtelevanki,
sa tiedät, Ninon, voi soristaa soreanki;
kenties sinä vastaisit, ett'et usko mua.

Jos sanoisin, että mun sieluni pohjahan puuttuu
sana pienin, jonka me joskus vaihdamme illoin!
Sa tiedät, Ninon, sinisilmää kaksi jos suuttuu;
lyö taivahat tulta ja maailma mustaksi muuttuu,
kenties sinä kieltäisit minun käyntini silloin.

Jos sanoisin, että yöni ma huokaan hukkaan,
että itken päivät ja rukoilen runoja sulle;
Ninon, kun naurat ja luomesi luot runo-rukkaan,
vois eksyä perho sun punaisten huultesi kukkaan;
jos sanoisin sen, sinä kenties nauraisit mulle.

Siis en sano mitään. — Luoksesi saavun, ma luulen, kuin ennen ja istun lamppusi luo pakinoiden; ma hengitän henkäystäs, minä äänesi kuulen, voit epäillä, arvata, sipristää simahuulen, nää silmäs ei syytä, mi kaihtaa vois sulot noiden.

Ma salaa poimin kukkia kummia illoin, sun takanas kuuntelen, kun säveliin sinä aukeet; yli soittimen kulkevan nään kätes valkean silloin, ja valssihin riemuavaan kun yhdymme milloin, ma tunnen, kuin käsivarsiini ruokona raukeet.

Ja öisin, maailma kun välillämme laaja, kun kotiini käyn sekä suljen huoneeni oven, mun ympäri yössä muistojen tarha on taaja, ja vain jumalalle, kuin ahnas aartehen saaja, tuon julki ma sua täpötäydet lippahat poven.

Ma lemmin, sa et sitä tiedä, ma en sitä sano,
ma lemmin, ja kyllin en voi jumaloita ma kiittää.
Rakas mulle on rakkautein, pyhä lempeni jano;
olen vannonut, rakkaudelta en toivoa ano,
vain onnea, saan sitä myös: — sinut nään ja se riittää.

Ylin ollut ei mulle, ah, auvo se ansaittua: sun syliisi kuolla ja elää sun jalkojes eessä. Tuon tuskakin todistaa, joka vaivaa mua... jos sanoisin sentään, että ma rakastan sua! Mitä virkkaisit, sinikukka synkässä veessä?

Suru.

Mun eloni mennyt on hukkaan, ilo poissa ja ylpeys ja voima, ainut ystävä epäily, soima, kun neroni päässyt ei kukkaan.

Kun Totuuden tuntemaan tulin, sitä ystäväks ensin ma luulin, mut Totuuden kun sanat kuulin, sen ohi jo kernaasti kulin.

Se sentään on ihana iki!
Ja ken sitä käynyt ei liki
maan päällä, ei ymmärrä mitään.

Hyvä kaikki pois häviää nyt.
Herra puhuu, vastata pitää;
vain itkuni mulle on jäänyt.

G. BRANDES

Vaeltava ritari.

Niin kauan kuin vääryyttä puolustetaan, kuin en kohdannut voittajaani, kuin kunnian laakerin kaunistetaan päät konnien kautta ulkomaan ja kautta myös Tanskanmaani;

niin kauan on sieluni myrskyinen ja kulkeva ritari kulkee. Voi, ijäisyyden ma tarvitsen, kuin muutkin hauta mun sulkee.

Huhtik. 1859.

Proteus.

Proteus ei ole kuiva eikä kylmä,
on luontonsa lämmin kuin auringonsilmä.

Hän voi ihailu miestä: on ihailu rikkaus;
hän jumaloi naista: on jumala rakkaus.

Jos miehell' on raja ja naisella pisama,
hänen silti ei sammu ihailun vasama.

Mut jos joku luuli, ett' on vanki hän konsaan,
hän huomasi, Proteus ei antaudu ansaan.

Hän ei voi ystävä joka-miehen olla,
on itsensä kaikkien muotojen alla.

Hän erikoista etsii, ei erikoinen itse,
hän rakastaa suurta, siihen pyrkivi katse.

Maistre vanhoillinenkaan häntä ei peljätä;
Lassallea kiittää hän voi, opin hyljätä.

Hän vapautta lempii, mut ilman lippua;
hän murehtia voi myös tyrannin loppua.

Tuhat tehdä hän voi joka hetkestä huomiota;
mut hällä on naamio, on sata naamiota.

Hänen tarvis ei olla valenimien takainen:
hän omassa nimessään on valepukuinen.

Monet kutsuvat häntä kiihoittajaksi.
Sana tosi jos oisikin, ois se vaan yksi!

Se tyhjentävämpi ei selitys oisi
kuin jos hän uneksijan mainesanan saisi.

Hän ei ole muka historioitsija,
vaikka on menneiden kansojen kaitsija;

hän vaikka on entisten aikojen tuntija
kuin koskaan tieteellispatentin kantaja;

hän vaikka on suurten henkien tutkija
kuin koskaan pölyisten paperien matkija.

Ne syöksevät hänen yli sappea, myrkkyä,
ne tahtovat kuitenkin lähellä kärkkyä.

Väitetään, on hällä salatarkoitus joku,
vaikka on hän tuhma ja naivi hällä maku.

Ei oppinut, ei runoniekka muussa
kuin arvosteluissaan. Mi hirviö maassa!

Vihollinen kirkon ja yhteiskunnan,
radikaali — ja ystävä ylimyskannan.

Aina paikallaan päin rahvasta raakaa.
Mi otsake olla vois hänelle liikaa?

Mut jos joku tahtoo sen käärmeen kettää,
hän käärme-nopeasti nahkansa jättää,

on kaukana, kun väki kirkuva uhkaa
ja pistää ja tuikkii tyhjää nahkaa.

*

Toki vanhoissa taruiss' on Proteus kuvattu,
hän siis on jo tuhatvuosia tavattu.

Hän ammatiltansa on todenpuhuja,
mut tarpeen tullen hän voi paljon pahoja.

Ne häntä vangita kokeen tekivät,
niin eessänsä partaisen leijonan näkivät;

kun leijonata ajettiin, se oli salamanteri,
ja sitten piikkisika ja sitten pantteri.

Taas häikäisi hän kuin liekki ja tuli,
mut myös tulimuodossa sama hän oli.

Vesilähteeksi vaihtui ja kukkivaksi puuksi;
sama aina, jos näit sinä muotojen taaksi.

Sido häntä ei yksityinen hahmo, ei muoto,
kun kaikkeus hän on, hälle mikään ei outo.

Hautakammio.

(Koottujen teosten valmistuessa).

Mausoleum on valmis,
joka paasi pantu,

hakattu, tilkitty
huolellisesti.

Se on suuri, se on laaja; oven eessä
kaks sfinksiä vahtina seisoo.

Jos ovat sen suhteet
selvät ja hyvät,
jos viiva viivaan sattuu —
ei säästetty työtä.

Kaikk' on harkittu, punnittu parhain,
kukin kohta laatunsa jälkeen.

Öin aavisteltu,
suunniteltu päivin,
hiljaisuudessa
vitkaan viimeistelty
on työni. Se suorana nousee
kuin itse pyhän omantunnon aate.

Ja rakkaudella
joka koriste tehtiin,
lie hakattu kiveen
tai poltettu saveen,
se on sydämenlämmöllä luotu,
koko sieluni siihen ma panin.

En usko, että työ,
minun elontyöni, pysyy.
Se on merkitty, tiedän,
se katoa, kaatuu.
Töiden kuolemattomien tekoon
en ollut minä mies kykenevä.

On maine kuin meri:
se nousee ja vaipuu;
mun työni murenee,
sen kuolema vihkii,
mut paasista rakennuspaikan
sadat majat ynnä kodit kohoavat.

Mua siit' älä etsi,
min muovasin muotoon!
Mun parhaani lensi
kuin myrsky ja tuli,
löi säenten sähköisten parvet
vailla määrää mun työpajastani.

Kuin välkkyvä juova
alla avaran taivaan,
vangitsematon
kuin meren vaahti
oli olemukseni. Vain leimaus,
valokaari se kaikkiaan oli.

Ja kuului kuin humu,
kuin herätys-huuto,
sen tuhannet tunsi,
se viittasi toivoon.
Se oli ääni, mi korvesta kutsui,
se vapaudenkasteella kastoi.

Ja sotaan se soitti
ja vapauden aamuun,
se lempivät vihki,
se laulajat sytti.
Soi pohjolassa kannel tai kalpa,
on kaikessa väre sitä ääntä.

Ei hauta, jonka tein,
ei siemen, jonka kylvin,
päämäärääni näytä,
elontyöni päätös ole.

Se on versova, kasvava kauan,
siksi kuin sydän-aatteeni täyttyy.

Kun nälkää ei enää
näe työn lapset,
kun vaiva palkitaan
ja vaimo saa leipää,
oi, silloin on hiessä, joka virtas
eestä voiton, pisar minun otsaltani.

Kun valtiokirkko
kerran maahan kaatuu,
Jerikon torvien soidessa,
maan järjestessä,
oi, silloin on pasuunain parvessa
pieni torvi, jota minä kerran soitin.

Kun idästä kaikuu:
Terve, vapaus, terve!
Kun herää hurja voima,
kun Venäjä leimuaa,
oi, silloin on roviassa varmaan
säen pieni minun tulipalostani.

Kun sepele päässä
kerran Puola seisoo,
vapaana, vankkana,
ehjänä jälleen,
oi, silloin on hurmeessa, joka
sen hinta oli, osa hurmettani.

Älä usko, että säikyn,
siis vaikka tiedän,
ma vaipuvan unhoon,
mitä tein, kuka olin.
Ajan vastaisen parhaissa elää
on myös laji kuolemattomuutta.

DRACHMANN

Tarina.

Oli kirkko, mahtava muinoisin, sen ympäri korpi sankka, toki nyt on se vanha ja rappeutunut — mut urkujen ääni on vankka.

Sen holvit on reikihin haljenneet,
sen kaaret on kallellansa,
tuon tuntee soittaja harmaapää,
kun koskee hän soitintansa.

Käsi mestarin päästää tohdi ei

sen myrsky-ääniä soimaan,
hänen tyytyä täytyy ja kansan myös
vain hillityn sävelen voimaan.

Taru kertoo: soittajan harmaapään
tuon vangitsi naisen valta,
yöstä päivästä silmät sen paistoivat,
enin sävelten aaltojen alta.

Tuli iltamessuhun nainen tuo;
ne leimusi silmää kaksi,
sopet hämärät haavehin täyttyivät,
kohos kattokin korkeammaksi.

Ne liekehti, leimusi silmää kaks,
kyti pohjalla murheen hiili,
punahuulilla neitseen hurmaus
ja morsiuksuukko piili.

Tuo hullausi soittaja harmaapää,
se aaltosi naispovi nuori
kuin hälle ois tarjonnut kaiken sen,
mitä verhosi vaatteen kuori.

Hän tunsu ne aallot, hän huomasi sen suun,
hänet valtasi vaikea loihtu,
säde illan ikkunat ruskosi kuin
veripuuntavan sydämen soihtu.

Sävel urkujen pauhaten, myrskyten soi,
kuin tuomiontorvi suuri.
Kansa kirkaisi. Taas tuli hiljaisuus.
Oli murtunut kirkon muuri.

Syys-ilta.

Ilma värähti, päivä vaipuu;
eron hetki himmeä ehti.
Nyt tummuu lehti
myös luona veen.
Nyt, lauluni, nouse korkeuteen
ja kerro mieleni kaipuu!
Kas, syys-yössä kuihtuu se seppelä nuori,
min keijuset kevät-yön kulmille suori,
syys tarjoo aate-seppelehen,
mut raskahat, ah, ovat ruusut sen.

Ne kastuivat kasteessa ehtoon,
yö-pilven ne vihmassa päilyivät,
ne nukkuivat tuulien kehtoon
ja joskin ne sirpiltä säilyivät,
ne hallan hengessä häilyivät.
Surumielinen sai niistä kukkaissuku,
väri vaikka on kaunis ja puhdas puku,
ne tuoksuvat multaa kosteaa,
ne lämpöä, päivää päin halajaa.

Nyt nouse, lauluni, ilmahan yön
ja kerro mieleni kaipuu!
Vaikk' kukkaisvyön
lemu poissa on
ja kuudan on kalpea, armoton,
viel' lauluhun mieleni taipuu.
Mitä kevät-yö tuhlassi, luottaen kesään,

sen syksy nyt kokoo synkkään pesään.
Ken tietää tuon, on voimakkain:
vähän jäljellä enää on aikaa vain.

Minä vihaan suuria totuuksia —

Minä vihaan suuria totuuksia, joita kantaa voi katupylväs, en tahdo ma olla maailmankuulu,
en jumalien ystävä ylväs.

Minä suuruutta lemmin, mi voitoista hyveen ja siveyden huoli ei lempoakaan, mulle rakkain
on armeija sankarin takana: vähät, heikot ja vaivaiset maan.

V. KRAG

Runous.

Lasi pieni, hieno, kirkas, siinä kullan kallis neste, jonka joka helmi syttää tulet suonten
suihkamahan.

Sadan liljasanan mahla, tuhat tuskan valmumieltä vasta rivin yhden pienen ijäks saavat
tuoksumahan.

Heleä heila.

Taas nään minä taivahan siintävän ja auer ilmoja leijaa — oi, siintäös, taivas, siintäös niin,
kun saapuvi heleä heila!

Täys nuppuja nuoria metsä on
ja tuulet tuoksuja heijaa —
oi, lemua, metsäni, lemua niin,
kun saapuvi heleä heila!

Mun rintani pelkää ja riemuitsee, mun vereni seisoo ja seilaa — oi, seiso hiljaa sydämeini,
kun saapuvi heleä heila.

ANNA HAAVA

Kyllä tuikkivat tähdet.

Kyllä tuikkivat tähdet, niitä näe ma en. Kyllä ärjyvät tuulet, niitä kuule ma en. Sua näen, sua kuulen yksin ma, sa olet mun tuskani, riemuni sa.

Anna tuikkia tähtein! Niitä näe ma en. Anna ärjä tuulten! Niitä kuule ma en, niitä väistä ma en. Minä tahdon koko maailman unhoittaa, sua tahdon ma ainiaan armastaa.

Kunne kuljen?

Oi, kunne koito kuljen ma?
Ma orpo, ilman onnea.
Tulevi tuuli, viepi mun
ja myrsky huutaa: murrannun!

Jo kylläks eikö murhetta?
O, taivas, auta, armahda!
Ma toki raudast' ole en —
ma olen laululintunen.

Älä sa kysy!

Oh, älä sa kysy, ma lemminkö sua, sa nääthän, mun sieluni on pakahtua! Ah, älä sa kysy, sa murhetat mua — ees itse en tiedä, ma lemminkö sua.

Niinkuin lilja aurinkoa,
niinkuin lintu vapauttaan,
niinkuin laiva lainehilta
kaipaa kotivalkamaan;

Niinkuin lapsi uinuvainen
ääntä kaipaa äityen
niinkuin totta ijäisintä
eloss' etsii ihminen;

niinkuin laulun lohdutusta mieli kaipaa murheessa, niinkuin kurja kuolemata — niin sua ikävöitsen ma.

Onko se lempeä? En minä tiedä!
Lempi lie paljon korkeempi viel',
paljon kauniimpi, pyhempi paljon,
siksi niin araksi käypi mun miel'.

Siks älä sa kysy, ma lemminkö sua, sa nääthän, mun sieluni on pakahtua. Jos lien sulle armas, niin armasta mua ja sano mulle itse, ma lemminkö sua.

Kun oisin kuollut.

Oi, oisimpa silloin kuollut, kun tuntenut ei mua kukaan, kun en edes itse tiennyt, min rakastan sua mitan mukaan.

Mun lempeni suuri ja syvä
ois ijäksi mullassa ollut;
mun lauluni, syömeni veri,
nyt kaikille tiedoks on tullut.

Oi, oisimpa silloin kuollut, kun lempi ei polttanut mua: mun lempeni, mua väkevämpi, ei niin oisi kiusannut sua.

TAVASTSTJERNA

Laureatus.

I.

Laureatus obstinatus.

Laureatus muiden lailla syntyi, potki, huus ja pestiin, juur' kun joulujauhot lestiin illan suussa Suomen mailla. Nukkui nuhtehia vailla, kasvoi, karttui kaunihiksi, talon pikku tyranniksi kuin on tapa kuninkailla.

Lapsest' asti vaiva hällä tuot' ol' eroitusta nähdä, mitä voi ja tahtoo tehdä, mitä täytyy täytymällä. Piti päänsä, päällä tällä lakeja hän laati, antoi, uppiniskan nimen kantoi, varhaisvanhan myöhemmällä.

Piennä piiskan koulut suori, potki vastaan varsan lailla, kärsi valitusta vailla — haavat arpeen, päälle kuori! Nuorten kesken vanha; nuori, vallan nuori vanhain luona, etsi kultaa, missä kuona, kuonaa, missä kultavuori.

Pari ystävää ja hyvää, maailma muu vastassansa, näin hän nautti nuoruuttansa, etsi elämältä jyvää. Vapahasti merta syvää seilas nuoren miehen mielet; vaan jo kutsui toiset kielet virren töille viehättyvää.

Oppimatta opin teitä lauloi Laureatus nuori, torpan tyttö soiton suori, koski kuohui säveleitä. Matkineeks ei tullut heitä maun ruhtinaita maassa, lauloi vain kuin rastas haassa oman syömen sytykkeitä.

Kohta niitä lauleskeli joka piika, renki siellä, taikka missä maalla, tiellä vinkui viulu, käsipeli. Niissä ilo hurja eli, kieli ruotsin, suomen mieli, nuotti niinkuin koski nieli, sanat riemuin remahteli.

Veren nuoren aallot kuumat, onnen ahjo, lemmen liesi! Ollut siin' ei höylän miesi, joka mittaa vaaksat, tuumat. Oli hengen nuoren huumat, tulet, onnet, innostukset, joille aukee sydän-ukset — harvoin kirjapainon ruumat.

Siinä tuntui haju tallin, hollin, reen ja renkutuksen, tahti väärä tavauksen, jot' ei opin herrat salli: käskis käydä joka jallin runovuoren ruusuteitä, kuka sitten kuulis meitä? korko, laajuus mullin mallin!

Laureatus laulajana tutkittihin, tuomittihin, suomustettiin, suomittihin, kynittiin kuin kylmä kana. Veri nuori vellovana tuosta paisui, tuosta nousi, suuret myrkkukuplat sousi, missä muinen onnen vana.

Mielestään ei mennyt, miksi tahtomansa pyhin, parhain, pahimmaksi kääntyi varhain, hälle ikihäpeiksi. Veret muuttui mustemmiksi, sappi suomalainen suuttui, hauki nuotan päähän puuttui, häkkiin lintu lieto siksi.

Nyt ol' aika hirnujaamme viedä hyödyn vempeleihin. Kovasti se koskee meihin, että satuloida saamme näin me parhaat nuoret maamme, mutta vitsa väännettävä nuorna on ja käännettävä iloks armaan isäinmaamme.

Pesi kätensä Pilatus, kansa huusi: ristinpuuhun! Mutta vielä surman suuhun tahtonut ei Laureatus. Juur' tää julkeuden status hälle pilkkanimen antoi, jota sitten kauan kantoi Laureatus obstinatus.

Nöyryyden ei valju valta seissut hänen kehdollansa: runon orhi vaahdossansa vaatii voimaa ratsahalta. Epäs ruoskan maailmalta, elämältä emon piiskan, nosti ylvään, korskan niskan korkealle ristin alta.

Veri kuohui kulkevainen ja hän löysi ystäviä, neroja niin säihkyviä, ettei arvaa aikalainen. Rypyn vaati aamiainen, ja hän kasti kaulaa, suuta, eikä tunnustanut muuta holhojaa kuin Herran vaimen.

Eikä niitä perinnöitä ollut ole holhotilla tämän taivaan tanhuvilla! Käyty siin' ei käräjäitä,

käytetty ei konnantöitä: tuuli antoi, pilvi satoi, taivas lapsellensa latoi kukkasia, kuuhut-öitä.

Laureatus lauloi, lempi, riipi onnen omenoita, puri hampain nuorin noita nähdäkseen, mi mieluisempi. Yhden hylkäs, toisen hempi, soi ja joi kuin turkkilainen, eli niinkuin elää vainen poika nuori, kaunis, kempi.

Suonet suihki, sydän eli, joka kukka kutsui, kiehtoi, epätoivo alla liehtoi, viha päällä punoitteli. Joka veitikka ol' veli, joka viisas vihamiesi, ja hän taisi ja hän tiesi, missä kulki miehen keli.

Kaunis oli hän kuin voima; ja jos oisi neitten kieli virkkanut, min kätki mieli, sana ollut ei ois soima. Valko-otsa, varsi roima; — näin hän kylän kassapäitä monta otti ennen häitä, ehtimättä kirkon hoiman.

Tuhlas niinkuin lapsi linnan säästöt isäin ankarien, säästöt voiman, säästöt hien, monen sukupolven hinnan: tahdon voimat, tarmot rinnan sai hän sotataatoiltansa, mutta äitimuoriltansa talonpojan potran pinnan.

Emo rukka paljon yksin itki pojan elämätä, toivoi kera vaimon tätä viihtymähän vieretyksin. Vaan hän vastas syleilyksin, pojan suukkoin polttavaisin eikä saatu miehin, naisin tätä pyytä pyydetyksi.

Opinjooi, joll' on valta, kiros hänet kokonansa, huhu piti huutoansa, maine kulki maankin alta. Kivet sinkui kaikkialta, pilkka yksi toisen siitti; näin nyt Laureatus niitti ensi laihot maailmalta.

II.

Siipeen ammuttu.

Sen, ken syntyi laulajaksi, polttakaamme, paistakaamme, alas kotka ampukaamme tallin oven vartiaksi! Kiveä jos jauhaa kaksi, vaikka tyhjää, siit' ei haaraa, mutta runo tuottaa vaaraa, jos se rupee mahtavaksi.

Hymyilkäämme häntä houkkaa, joka käy kuin kruunupäinen, vaikk' on keppikerjäläinen, sieltä täältä sirun noukkaa. Vaan jos houkka käy ja loukkaa kuntoamme, kunniamme, hänet suitsin suistakaamme silloin käymään tietä soukkaa.

Laureatus, lauluhuuli, tunsi melkein tärkeäksi itsensä ja ylpeäksi. Ja hän hymyi vaan ja luuli, että koko myrskytuuli vaan ol' ohimenevätä, ettei sitä onni jätä, ken sen laulut kerran kuuli.

Viel' ei voinut ymmärtää hän, että perintönsä suuri lopussa jo oisi juuri; tuota saanut ei hän päähän, että näin nyt myrskysäähän hänet jättäis holhojansa: vielä elo korkojansa kasvaa, ja ne hälle jäähän!

Vartoi, toivoi. Tyhmyys siittää, kantaa kateuden loka vastuksien pirun, joka haukkuu kovaa, hiljaa kiittää, rintaan kiviriipan liittää, vastaa kuuman haalealla, sankartöistä vait on vallan, veren hyytää, riemun riittää.

Ja se painoi leukaan asti lauluniekan suohon tuohon, vaali joka rikkaruohon sydämessä varuisasti; lietsoi tulta utterasti, joka miehen mieltä pouti, aron aavikosta nouti juoman, jolla suuta kasti.

Siinä joi hän yhtä toista: sairaan jalopeuran pelon, erämaiden öisten elon, huolet hullunkammioista. Kului kulta unelmoista, haihtui tuoksu haavehilta, päivä painui, joutui ilta, nousi sumut notkosoista.

Halkes nuoruutensa haaksi, jolla retkelleen hän lähti, uneksijan onnen tähti vaipui valtamerten taaksi. Veri sakoi samakkaaksi, laulu maata myöten hiipi: poikki oli kotkan siipi, lehto kaattu kaskimaaksi.

Joka hymyssä hän näki, joka sanass' salanuolen, katsoi aina kahdenpuolen, pelkäs yötä päivälläki. Yöllä heräs Hiiden väki, nosti otsaan kylmän hien, voitti piru vastuksien, haukaks sai jo kevätkäki.

Nyt jo piru nauraa tohti, näytti aatteet akanoiksi, kirnus hengen voitot voiksi, kauas kannelniekan johti korven onkaloita kohti, erämaihin erakkuuden; yksin kanssa ikuisuuden näin hän

istui, näin hän pohti.

Saapui aatteet kaikenlaiset suuren yksinäisen luoksi, tuli luode, tuli vuoksi, matoi kangastukset maiset. Joskus pilvet purppuraiset aron iltaan ilon heitti, vaan ne kaikki jälleen peitti samum-tuulet tuiskivaiset.

Mut ei aina murretulla ylvään yksinäisen mieltä, jok' ei kaipaa ilon kieltä, jot' ei kiehdo kiilto kullan. Laureatus, lapsi mullan, katkeruutta keitti, kantoi, kunnes kaikki heitti, antoi päivän mennä, toisen tulla.

Ja ne saapui maita soita, päivät pitkät, päivät harmaat. Piili laulun keijut armaat, jotka ennen karkelolta piti illoin ihanoita, väikkyviä, välkkyviä. Mieli punoi säikehiä. punaisia, kamaloita.

Yöt ja päivät yhtä hamaa aatos kiersi, aatos kulki, yhteen huulet kuumat sulki, saattoi kielen sammaltamaan. Lyöty, lannistettu lamaan, varmaan hulluks oisi luultu, ellei lapsest' asti kuultu hänestä ois melkein samaa.

Fatalismi, köyhän silta, aina parhain oppi orjan, teki itsepäästä norjan, taittoi niskat niskurilta. Kulki niinkuin kesä-ilta yli mielen uhman pahan; ja hän oppi poimimahan kukkasia kaljamilta.

Ja hän taipui taakan alle, tyytyi niinkuin tyytyy rukka nöyrytyksen kalvas kukka kasvoi korven kulkijalle. Ja hän nousi kukkulalle, näki tyhjäksi elontyönsä, laski sauvan, päästi vyönsä sekä kuoli maailmalle.

Hän, mi kärsinyt ei iestä, astui valjahisin hyödyn; karvas oli kalkki lyödyn, vaan se juuri koetti miestä. Mittas reunat mieron tiestä, kulki teitä köyhän, kurjan; näin voi piiska elon nurjan kaurihista kilin piestä.

Ja se suuri fatalisti oli mielestään jo kili: tunto pesty, tehty tili elon kanssa kaunihisti. Ja hän huokas, kädet risti maailman tään tähden huonon, vihdoin kauriin vuoriluonnon kirkon pihattoihin pisti.

Laureatus muiden lailla vangiks otti järjen oman, järjen aina rauhattoman, järjen vastausta vailla. Asui mailla autuailla, tuli verraks tuhansien, kiros riemun, siunas hien, sai jo majan armon mailla.

Saapui aika sovituksen, aika lapsuus-onnen lauhan, aika anteeks-pyyynnön, rauhan, äidin helmaan palauksen; ja hän aukas kodin uksen, katsonut ei enää taaksi, ettei uppois Herran haaksi jälleen uneen kauhistuksen.

Katsoi ylle, katsoi alle, ja hän tunsu uudet tuoksut, kuuli uutten vetten juoksut, palas voima voipuvalle. Kruunu viitto voittajalle! Paastoo paha lihas luuksi! Taivu sielu tarvispuuksi, taivu taivaan jumalalle!

Hän, se Mestari, mi muovaa maailman ja ihmismielet, virittää voi harpun kielet soimaan virttä uutta, luovaa; kohta sanan voimin huovaa Herran haaksi Herran teitä: ei Hän kiellä, ei Hän peitä armoansa anteeks suovaa.

Herran sana virvoittaapi niinkuin virta, vesilähde, Herra nostaa huomentähden poveen sen, ken rakastaapi. Elo selvityksen saapi, kaikki kirkastuu ja koittaa; Laureatus voittaa, voittaa, laaksot, vuoret valkeaapi.

III.

Pyhä Antonius.

Pensaat puron vieremälle hiipiä hiljaiset ja taajat, hiljaa puiden latvat laajat hymyy laineen leikkinälle. Vieremälle vihreälle tyttö käy ja kuroittaapi, ja sen rinta riksuttaapi ja se ei lie hyvä hälle.

Laureatus, laulurukka, seisoo, mieltii tytön luona; varoa ei tiedä vuona, mutta murheinen on hukka. Vihryt, kaunis nurmen nukka tuossa kutsuu, viittoo luokse, ruoho kuiskaa: "Joudu, juokse, viini vartoo, taita kukka!"

Sanat tuhmat eivät leikkaa ääntä sydänkielen herkän, iltarusko kuusenkerkän yli heittää kuperkeikkaa, yksin tuuli käy ja teikkaa heinäin huojuvitten päällä; kuule ei kuin kivet täällä,

jotk' ei kerro joka seikkaa.

Laureatus aatteissansa kauan, kauan tuumii tälleen... vanha metsämieskö jälleen täällä panee paulojansa? Hyi, barbaari himoissansa! Pulmu pälvellään on pyhä. Vaan hän tuumii, tuumii yhä, eikä laukee pulmun ansa.

Immen posket pyörehinä puolikypsät punertavat, silmät suuret aukeavat katsomahan kysyvinä: "Nääthän, että annan minä! Laureatus, miks et ota? Ota taikka syttyy sota, paha, paha poika sinä!"

Ja nyt immen silmä tulta iskee nuoren immen vihan: "Eessämme on Eden ihan, etkö näe, kuule, kulta! Suotko nenän eestäs sulta kissalle sa maidon, rukka? Taita kukka, taita kukka, taikka loppuu maltti multa."

Laureatus aprikoipi. Kas, kuin silmä kaunis kiehtoo, veret liekkilöihin liehtoo, leikkilöihin somiin soipi! Vaan hän käden nähdä voipi, joka viittaa kärsittyihin, ja hän turvaa hymyilyihin, epää vaan ja eperöipi.

Loppui immen rauha silloin. Nyt jos milloinkaan oil aika hänen nähdä elon taika; nyt ol' aika, nyt jos milloin painaa vienoks pajunvilloin korven miehen kova mieli, nyt, kun kerran kertoi kieli, mitä sydän sykki illoin.

"Ihanasti taivaan teitä saarnaat sanoissa ja töissä, mutta etkö ikävöi sä koskaan syömen säveleitä? Minut polje, minut heitä, mutta mua siedä, siedä! Mikä mull' on, min' en tiedä, peitä suu jo multa, peitä!"

Ja hän posken purppuraisen kätkee käsivarrellansa, rohkeutt' on rinnassansa, vaikk' on katse karitsaisen. Laureatus näkee naisen, huomaa sulon hienon, hennon, ja hän tuntee verten lennon, kuulee kutsun hurmaavaisen.

Vaan hän vait on ainoastaan. Vaikka on kuin maasta, puista ilkkuis tuhansista suista lasta, joka omenastaan huoli ei, vaan huitoo vastaan. Ja hän tietää loukkaavansa tyttöä, mi itkun kanssa hiljaa sotii onnelastaan.

Silloin, silloin anovalle apu joutuu, kieli kankee vapaa on, ja sanat lankee niinkuin kaste kanervalle. Tähdet syttyy taivahalle, Herra antaa armon soihdut, kääntää parhaaks Pahan loidut. Kiitos Hälle, korkealle!

"Anna pieni, Anna hyvä, en ma ole niinkuin luulet, mua viskoo vinhat tuulet, mua ahmaa aalto syvä. Synti, syömeen sisältyvä, usein mustaa mielen multa. Sielussani, Anna kulta, seulo nisu, seulo jyvä!"

"Hyviks, ihanoiksi aivan uskot maailman ja minun, vaan on unta uskos sinun. Jos ma sainkin lahjat taivaan, sain ma myöskin lahjat vaivan, himot huonot, himot suuret... syvällä on synnin juuret, vaikka kuinka kaivan, kaivan.

"Vaikka orjantappuroita kyllin elontieillä niitin, kyllin niitin, kyllin siitin, viel' en aistejani voita, viel' en hengen hekkumoita suistaa voi ma synnintyöstä. juuri äsken olin syöstä... Anna, auttaa mua koita!"

"Älä luule, että soimaan itseäni iloks vainen, mutta pienin kipunainen sydämessän tullen voimaan syttää voi ja autioimaan. Siell' on paljon sytykettä! Anna suothan, suothan, että pääsen Jesuksen ma hoimaan!"

Anna vartoo vaan ja uottaa, mitä puhuu miesi pyhä. Ymmärtää hän ei voi yhä, miksi lempi synnin tuottaa: vaan hän luottaa vaan ja luottaa ja hän ymmärtää, ett' yksin hän saa käydä käsityksin, hän saa Herran miestä juottaa.

Anna lankee polvillensa, tarttuu käsiin voideltuihin, yhtyy yljän rukoiluihin tykö taaton taivaisensa. Ja hän häilyy hiljaksensa ja on valkea kuin vainaa, kun tää suvaitseepi painaa suukon hänen otsallensa.

Sonetteja Dianalle.

Diana.

Sa synnyit sätehistä aamunmaan ja puiden vihreästä, ruohonpäistä, mut minä vaan sain syntys nähdä näistä, sa lienet ehkä hullun houre vaan.

Sun piirtees tyynet lepäs levossaan, kuun kairaa kutris kantoi välkkyväistä, ja paimenta sa lemmit leikkiväistä, sa jumal-synty, synnillistä maan!

Siit' asti luonto kaikk' on herännyt.
Ma kuulen laulut puron pulpunnasta
ja joka puusta äänet puhuu nyt.

Tää riemua on vallatonta vasta:
on lehdon karkeloihin kerännyt
Pan paljas tuonne immet Metsolasta.

2.

Tunnen virran tuolta puolen.

Ma olen erakko vain murheen, huolen, mies yksinäinen, hullu haaveiden, ma muiden maailmoista huoli en, vaan puisin puukoin kultavuorta vuolen.

Ma kuulen tuonen virran tuolle puolen sun kutsus elon juhlahan; ma, ken jo uinuin untuvilla unien, ma nousen — ja sun sulokättäs nuolen.

Ei hyvä kuolleit' ole herätellä, ei leikkiä lie lempi vainajain, ei koirana sit' uneen silitellä.

Kas, kuolleen lempi palaa punottain, ja vaikka hullun huul' on valju vain, niin verta, verta vuotaa sydän hellä.

3.

Kevätsade.

Kai hymyillä mun täytyy kyneleille, joit' itken, itken onnen ilossain; näät eipä päästä kevään kekkereille, jos sydän sadettaan ei anna vain.

Maa kuiva vaatii jotain enempi' ain kuin pelkkää aurinkoa ahoteille. Ens sade juur' on hurma jumalain — ja sateen jälkeen itää ihme meille.

Se suuri ihme, kun me valveutaan, kun heräjävät sydänlehdet hienot maan loasta; kun loppuu kaihot maan,

ja elon salaisuudet suuret, pienot pyhinä puhkee, ole eikä vienot ne pirun juonia, vaan jumalan.

4.

En tahdo —

En tahdo yksin lentää, kun ma luulen pois pääseväni maihin parempiin sen kanssa, ken mun nosti keväimiin ja antoi laululleni aamutuulen.

Taas kuolevanko kevään nuoren kuulen, mi rungon vanhan rintaan annettiin? Kateusko jälleen katkeroisi huulen, kun juhlamalja käteen kannettiin?

En tahdo yksin lentää niinkuin kotka, en vaania myös päällä vuorien, kuin metsänpeto peljättynä en.

Vaan kanssa ystävien tahdon, jotka mua lempii, purren lehtipurjeisen taa salmen tyynen soutaa niinkuin sotka.

5.

Lopputili.

Kas, kaunis ystävään, sa minkä teit: mun lempeni sa herätit ja peit vain pilkkanas, mut pidit

suloisesti, se harmenemasta nää hapsset esti.

Ma paljon ymmärrän, mut totisesti
en yhtä: luoksein miksi hetken jäit,
ees hetken tää miks onnen kupla kesti?
Nyt, ystävään, sa multa paljon veit.

Mut Herra ottaa, minkä Herra antaa.
Siis hälle yksin kiitos nyt ja ain.
Ma tyynnä soudan taas päin tuonen rantaa.

Suo sentään uskoa mun muistossain,
mun että siipeni kuin kiurun kantaa
ja lauluni kuin onnen virsi vain.

Tenn-koski.

Tähdetönnä suvi-yöhyt päilyy, saavu ei hämy eikä kuu, valkeat Tenn-järven neiet häilyy,
kosken lauluhun nukkuu puu. Seisoo haavehissa metsä varjoton, maa on tyyni, taivas
kirkastettu on; Areskuta vain hangessaan hohtava katsoo yöhön valkeaan.

Terhen vieno yli nurmen nuujuu, kaste runsaana lankeaa, tuuli nukkuu, koivunlehvä
huujuu, vuoksi kaisloja keinuttaa. Vaahtoon käy Tenn-järvi, virta Indalin syöksyy autuaana
aamuruskoihin, kuuntelee kesän kirkas yö, kannelta kaikuvaa Tenn-koski lyö.

Ja jos joku aatos —

Ja jos joku aatos mun luonani lie, kun lankee kuoleman ilta, sen olkohon viittoma viime tie,
mi päivän ja metsien mailta mun vie, kesän kerkeään sointujen silta.

Tien laulavan polkua viipyen pois minä kulkisin haaveessa harhain, meri, aallot ja aurinko
viimeisen lois kesän kaunihiin katseen, mi ystävän ois, ois kuin on mun kaipuuni parhain.

Polyteknikkojen marssi.

Ei meill' ole mainetta es'isien, ei muistoja, muinaisuutta, mut jäljissämmepä kultahinen
kevät kasvavi laihoa uutta. On kalpamme tieto, on kilpemme työ, näin kulttuurikansoa
luodaan, toden tieltä ja valkeuden väistyvi yö ja kunnolle kunnia suodaan.

Ei hurmehin lippumme hulmuakaan, ei riepuina riipu sen vaate, ei murhista, kauhuista
muistuttamaan käy puhtahan viirimme aate. Sen kultakirjoja katsokaa! Ne korkeella
tahdomme kantaa. Ei kansalle onnea kauniimpaa kuin työ sekä terveys antaa.

Käsivarret jos vankat poikaisi lie, jalo lippu, nyt liehu ja loista! Väki-valta ei rankaisematta
vie sun kruunuas aurinkoista. Sua suojaa vartio uskollinen, sen rinnossa lyö ajan laineet,
valo valta on vuossadan vastahisen, ei menneiden muistojen maineet.

Työn lapset! On aateliskilpemme tuo, sotatorvemme ylpeä, sorja, se vaikka ei maailman
mainetta suo, maat, valtiot vaivamme korjaa. Me syrjässä seisomme, kuolemme vait, vain
työmme on hautamme pylväs, se kestävä on ajan ankarat lait, on onnemme ainoa, ylväs.

LYBECK

Kun tuli kuoli.

Istuivat piirissä kansan päät, tuskallisina he vahtivat tulta. Loisti, leimusi liekkien häät, karkeli kipunain kirjokulta. "Ne lentävät liikaa, ne polttavat talon", yks virkkoi, ja kaikki tuumivat niin, ett' olla se vaara voi tulipalon. Tulen ympäri muuri näin muurattiin. Mut tuli ei häkissä viihtynyt, se tien läpi muurinsa poltti nyt, se leimahti kansan päämiesten eteen, jotka torkkuivat työnsä tehtyään.

Niin nous heistä ylin ja sammutti veteen
koko rovion, kauhu sydämessään.

"Täss' olen ma", virkahti musta tuhka
ja irvisti heille kuin ilkeä uhka.

1899.

Pojilleni!

Kaihtaen, voimatonna seison eessä välttämättömän: kaiken raskaan, mi teitä vartoo.

Mut älkää katsoko synkästi elämää —
älkää silti kovasti, säälimättä
kuin elämä katsoo!

Käsin kaksin kantakaa
taakka; mutta tehkää se pystypäin
ja katse kirkkaana!

Hyvä hymynne olkoon,
lämmin, viisas kuin harvoilla vielä
on voimakkailla.

Vihamiehiä vältä ei kukaan;
eivät he lepää, eivät unhota työtään —
se heille kuuluu.

Olkaa liian ylpeät kostamaan!
Sydämen tyyni ylemmyys on kunnia
kotiinne, heimonne.

1903.

Väsyneitä puita.

Yö, jota kauan, kauan varroimme, lujaan ympäri päättemme sulkeutukoon! Myrsky ei lepää, aallot eivät asetu — ei aamu meitä varro; törmällä seisomme, kaukana, kauimpana.

Lyö runkomme, myrsky, lyö viimeinen vastus juurista syönessä vanhan maan! Yö ei sitä kerro, aallot eivät asetu — ei aamu meitä varro; mut ei taipua, murtua vaan ... vain murtua.

Lainehet ahnaat, laajaksi hautamme luokaa, tehkää suureksi kaatumisemme! Kerran vaikenee myrsky, kerran valkenee yökin — ei meitä aamu varro; uuvuimme myrskyssä seisomaan, myrskyssä sotimaan.

1903.

MÖRNE

Viha.

Se syöpyy mieliin kuin ruoste rautaan. Se tarttuu kurkkuun kuin vehkaleipä. Se puree kuin kylmyys paljasta, ryysyistä kyynärpäätä.

Ei hän, joka tänään nyrkkinsä nostaa puhujalavalla sen ole isä. Sadat vuodet se maassa on itänyt hiljaa kaikissa, joilt' oli estetty ilma ja päivä, se huutaa aikojen syvyydestä, se on perintö isien, jotka murtuivat työssä taa auran ja karhin, joilta kielletty jano oli kirjaan ja kynään, jotka kyntivät alla herrojen ikeen, jotka tahtoivat itse asua maansa ja vietihin raastaen herrojen sotiin; jotka tahtoivat nostaa kattonsa matalan ja äänensä nostaa ja kokea voimansa määrän ja herrojen pilkkaa palkaksi saivat.

Se viha, jok' on perintö harmajan muinais-ajan, se kutsuu, se kiehtoo, se liehtoo laumoja sotaan, se kytee kuuntelijoissa ympäri puhujalavan, alla toukokuu-taivaan; se syttyvi, kun sanat leimuavat, se silmäin tummista kulumista iskee tulta, se on tuomion kostava raippa, mi lyö maahan valtion hauraan.

Runoilijat.

Se laulu, joka nyt ei tahdo laata, kuin pääsky lentäköön se liki maata, on aika tuulen, aika myrskyn nyt. Valkeena särkkä seisoo vaahdossaan, hajoovat heinät, luodut kuivamaan, pelloilla päiv' on pölyyn pimennyt.

Nyt kaikki yrtit, puut maa-emään juurtuu, mi nosti ne. Myös meille hetki suurtuu, elämäntaisto tunnussanan saa. Mut päällä pilvein, alla taivaan seiijaan, tään ajan laulun ilmalaivat leijaa ja tuuleen tuonen-vankkaan — liputtaa.

Minun vihani.

I.

Ma vihaan näitä lauhan laulajia; ne sanarikkaan proosan sorvaa, ne rytmin ylpein hurmaa korvaa ja kukin leikkii vapaus-ritaria.

Jo vuodet kuullut oon
tuon laulun tuulta kaislikkoon.
Se nyrkki milloinkaan ei lyö,
se salama ei koskaan satu maaliin.

Ma vihaan virttä nukuttajan. He eivät; — miehet, jotka uskaltaa hien ja loan halki vaelttaa, on miehet ajan.

II.

Sanoja ammoin opin vihaamaan ja rakastamaan elämää. Luo maan ma painausin, sen imin voimaa vankkaa. Niin satoi taivas meille yötä sankkaa; sanoja kaksinkerroin vihaan nyt.

Tää kansa pohjan kunniaksi luotiin, se pakenee, kun suuri hetki suotiin, sanojen takaa turvan etsii nyt.

GRIPENBERG

Teodora.

Soi kahiseva silkki ja kultakirja-neule, käy jalokiven-heijastus huikaisevin, ja täysikuu hohtaa ja yön on tähtiseule yli keisarin ylpeän kaupungin. Ja siimes, mi suurena, synkkänä lankee, saa kadun kiiltomarmorin himmenemään. Hän saapuu, keisarinna, hän tulee, armas, ankee, täys-kuutamo ympäri yöllisen pään.

Hän lähestyy, Teodora, yrttitarhani yössä, kun kaikki idän ruusut veriruskeat on, ja Astarotin patsas on kuun helmivyössä ja suihkukaivo laulaa lakkaamaton; hän saapuu, hän hiipivi pedon pienen jaloin niin hiljaa, niin hiljaa hiekalla tien, hän tulee tummin jäsenen ja veren tulipaloin ja kera lemmen pyyteitten leimuavien.

Teodora, sun tahdon ma suudella huultas, mi käskeä, pyytää ja pilkata voi, Teodora, sun tahdon ma suudella suultas janon kuuman, ivan jäisen, mi ilkkuen soi; juoda katseesi tahdon, mi kiehtoo ja palaa, tulitukkaasi sormia tuoksuavaa, Teodora, sun uskon ma huultes valhevalaa, ma tahdon tulla turmioon ja unhoittaa!

Kaunehin maa.

Maa kaunehin maa on pohjoinen, missä metsiä pelot pelkää, karu, paatinen, kylmä on pinta sen, ei lannista aura sen selkää, mut uhmaten hongat harmaat ain sen taivahan ääriä saartaa ja yllä korprien vaikenevain sen pilvissä kotkat kaartaa.

Maa kaunehin maa on metsien, maa ijäti uinuvan haaveen, se sitoo mieleemme hiljaisen laill' arvoituksen ja aaveen, se kutsuu, se kiehtoo, se vaatii luo, sen puissa on loihtua, taikaa, ja eksyttävän salon kankahat nuo ne laulua kummaa kaikaa.

Sa mieron-miättijän autuas maa, sa unten orpojen valta, sa pohjan ääretön korpimaa, en pääse sun tenhosi alta. mut kaunehin, rakkahin, tiedän ma vaan, on metsien laaja manner, juro, jyrkkä, jylhässä voimassaan, runon syntymättömän tanner.

Kauniille naisille.

Kauniille naisille soi kanteloimme tuliset kielet, tuska laulujen. Kauniita naisia me ihannoimme kentillä runon, lemmen, kukkien.

Ei heille riitä se, sen nähdä voimme, hehkumme heille viime hetkehen. Kauniille naisille me karkeloimme, he käyvät rikkahan häävuteesen.

Me häihin pöytärunot runoilemme, me kilistämme, koska seura juo nimeä uutta iki-ihantehemme.

Huudamme, "eläköön!" kun kaikuu tuo; lasista voiman saamme elääksemme ja lohdun sääliväinen portto suo.

Albert Edelfelt.

In memoriam.

Maa autioituu, ain yhä kolkommaks käy syksy, synkistyy myös humina metsäin. Jo lännen päivä päättyvä kalpenee, yö äänetön uhkaa, unta ei tuo.

Syvistä soista, helmasta korpimaan,
miss' uinuu routa kesken keinuvan turpeen,
nyt suurten, mykkäin siipien lyönti käy

yli keltaisen maan, yli jäähtyvän veen.

On sydän sairias horjuvan tähkäpään,
valossa aamun varjo väikkyvi kalpee;
jään-sinervä sirppi ollutko lie, mi löi
ja heilahti taas pois usmahan yön.

Tunnetta hallan, on syvät haavat sen,
ei turhaan nouse, välkä iskevä rauta.
Kasvoimme kovan kourissa taiston, suo
se armoa ei, ei pyydetä me.

Kuitenkin, kuinka sirppi se sattuikaan,
kun kaasi sun tuo valpas ain vihamiesi!
Hän tarkkaan tähtää, tuntuvat iskut lyö,
miss' ihmisen on kipu kirveltävin.

Sa kaaduit, tukehtui tuli uhman tuo,
yön valo sammui, poiss' on räiskyvä liekki.
Mies sokea sortui auringon-miekkoiheen,
ei mahtia meill' edes kostamahan.

Siis olet poissa, riemumme muinainen,
Nää emme enää tulta sun sädesilmäis,
sua emme enää, sua elon-syttäjää
maan murheisen kesken ja syksyisen yön.

Mut katso, kaikki, minkä sa annoit, jää.
Kaikk' kaunis, mille hehkui ritarin rinta,
se kasvaa, versoo hyystä ja hallastai;
sun kylvösi kerran kukkia luo.

Humiskaa hongat haudalla sankarin, punaiset kaikki palakaa kesäruusut! Tekonsa nuor' on,
syttävä, valoisa, runo muistonsa on sekä vaatimus työn.

LISÄYS

Mukaelmia

Kauniit silmät.

Toiset laulaa Teeban sotaa, toiset Phrygein ryskinää, kiitä en ma miekan otaa, muuta
tahdon ylistää; voittaneet mua eivät laivat, jalkaväki, ratsahat, toiset voimat voiton saivat:
silmät kauniit katsoivat.

Taide.

Suloinen taide, lohtu hetken harmaan, päivien riemu maassa murheiden, sieluuni loihtit
liekin pyhän, armaan, maan päälle saatat taivaan kauneuden.

Huokaus vieno taiteen kultakielen, hartaus soinnun, maasta nousevan, aikoihin
autuaampiin johdat mielen, suloinen taide, sua rakastan!

Syksy.

Ja ilma on raskas ja mykkä on maa niinkuin huone, mi vieraaksi kuoleman saa, myös sairaat on nurmet ja puut. Mun sieluni saartavi syys, ah syys, se on kuni lehti, min hallatar hyys, näy ruusua eilistä ei, sen kuolema vei.

Legenda.

Kasvatti Jesus ruususen, ol' armas aika lapsuuden, hän sitä hoiti hellästi, se kukat kauniit kanteli.

Mut Judas poikaparven tuo,
se ryntää kukkakummun luo
ja ryöstää kaikki ruusut pois
kuin syksyn viima vienyt ois

"Mistäpä saat nyt sepeleen?"
jo pilkkaa Judas joukkoineen.
"Heititte piikit kuitenkin",
laps lausuu äänin hiljaisin.

Paljailla ruusunpiikeillään he seppelöivät armaan pään ja peitti valko-otsan tuon ei ruusut ruskeat, mut hurmeenvuo.

Suru.

Yön, yön viileä tuulonen tullos oi, pyyhkiös kyynel mun poskeni pois.

Maan, maan himmeä lintunen,
laula oi,
murheet mieltäni
ahdistaa.

Veen, veen lempeä läikkä lyö, tuudi, oi, rauhaan riemut jo rauenneet.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MAAILMAN KANNEL ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™

electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of

the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.